

Konieczny wzrost finansowania NAUKI z Budżetu RP

Finansowanie Nauki w Budżecie 2017.
Nauka w Polsce na tle Europy i Świata

*Julian Srebrny - SLCJ Uniwersytet Warszawski
Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” UW*

6 lipca 2016, Podkomisja stała Nauki i Szkolnictwa Wyższego

1. **Konieczny jest natychmiastowy skok finansowania budżetowego badań naukowych. W każdym z lat 2016-2020 wzrost powinien wynieść co najmniej o 0,15% PKB.**
2. **Większość tego wzrostu powinna być przeznaczona na wzrost finansowania badań statutowych (działalności statutowej), aby w 2020 roku nastąpił wzrost 3-krotny.**

W drodze zwiększenia finansowania nauki należy odwrócić proporcje między finansowaniem ze źródeł strukturalnych i finansowaniem z funduszy grantowych, aby relacja ta wynosiła 80% do 20% na rzecz finansowania badań statutowych.

Powyższe postulaty zyskały szerokie poparcie w środowisku naukowymi i akademickim. Narodowej Rady Rozwoju m.in. Prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego prof. Elżbiety Mączyńskiej oraz prof.. Alojzego Nowaka Wydz. Zarządzania UW.

W budżecie państwa na rok 2016 stabilnych środków(bezpośrednio z Budżetu RP) przewidziano jedynie 5,87 mld zł. Po odjęciu środków na finansowanie badań wojskowych, dołączonych tu w tym roku, zostaje 5,298 mld zł. Skoro cały planowany PKB wynosi 1888,3 mld zł, oznacza to, że

na finansowanie Nauki z budżetu państwa przekazuje się jedynie 0,28 proc. PKB. Jest to najniższy poziom od ponad 30 lat.

Konieczne zapewnienie stałego finansowania badań naukowych ze środków innych niż europejskie (przeznaczonych na inwestycje).

Brak środków krajowych po 2020 na wykorzystanie infrastruktury

- kompromitacja Polski na arenie międzynarodowej,

związana z utratą szansy na prowadzenie badań naukowych na odpowiednim poziomie wskutek braku stabilnego ich finansowania.

Obecnie w Polsce liczba pracowników naukowych ze stopniem co najmniej doktora, liczona jako procent populacji, należy także do najniższych w Europie – (dane z 2012 roku) - **1753 naukowców na 1 mln mieszkańców.**

więcej od Polski większość krajów w Europie Wschodniej, np.

Słowenia -	4397 naukowców,
Estonia –	3540 naukowców,
Republika Czeska -	3111 naukowców,
Słowacja –	2804 naukowców,
Litwa –	2649 naukowców,
Węgry –	2389 naukowców,
Łotwa –	1894 naukowców.

Do czołówki należą Finlandia, Islandia, Dania, Izrael
– mające odpowiednio 7482, 7012, 6730, 6602
naukowców na 1 mln mieszkańców

Znakomicie Polska wypada w efektywności badań naukowych w przeliczeniu na zainwestowane w badania pieniądze.

Liczba patentów na 1 mln USD zainwestowanych w badania:

1. Korea Południowa - 3,7 patentu,
2. Chiny - 3,5 patentu.
3. Polska - 3.2 patentu

lepszy wynik od USA.

W produktywności naukowej, mierzonej liczbą publikacji, Polska plasuje się na dobrej pozycji. Nakłady przeliczone na jedną publikację naukową wskazują na fakt, iż nasze publikacje naukowe są jedne z najtańszych na świecie

Potencjał naukowy Polski, będący zapleczem dla innowacji, jest przyzwoity.

„Tak więc to nie niska sprawność ludzi nauki, ale żałośnie niskie nakłady na badania decydują o mizernej pozycji Polski w rankingach innowacyjności”.

PAUZA 2015

Prof. dr hab. Jerzy Wilkin

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN

(b. Dziekan Wydziału Nauk Ekonomicznych UW)

Uwagi dotyczące finansowania Nauki w Polsce

- 1) Kilka lat temu, gdy udział wydatków budżetowych na Naukę w Polsce osiągnął 0,36% PKB, uznałem, że gorzej już być nie może. Okazuje się jednak, że może!** Ten stan mamy obecnie (0,29% PKB), a perspektywy poprawy sytuacji bardzo mizerne (przewidywane kłopoty budżetowe w następnych latach). Spada też udział wydatków z budżetu na szkolnictwo wyższe. Ponieważ oba powyższe działy są ściśle powiązane, to sytuacja staje się dramatyczna.
- 2) Regres finansowania polskiej nauki (i szkolnictwa wyższego) w relacji do PKB jest zagrożeniem dla rozwoju gospodarczego, realizacji tzw. Planu Morawieckiego i ogólnie postępu cywilizacyjnego naszego kraju.**
- 3) Przy niskim poziomie finansowania nauki zaznaczyła się dodatkowo jego niekorzystna struktura. Chodzi o udział tzw. dotacji statutowej w relacji do udziału środków na finansowanie grantów. Udział dotacji statutowej w ogólnej dotacji budżetowej na naukę nie powinien być mniejszy niż 50%, bo to zakłóca stabilność i przewidywalność działania jednostek naukowych. Udział ten jest obecnie znacznie niższy, co zagraża rozwojowi, zwłaszcza jednostek naukowych PAN. Na uczelniach dotacja dydaktyczna jest podstawą ich działania, a nie dotacja statutowa. **Przeprowadzone wyliczenia wskazują, że wszystkie instytuty naukowe PAN z zakresu nauk społecznych i humanistycznych (Wydział I) czeka w kolejnych latach obniżka dotacji statutowej, a co się z tym wiąże redukcje zatrudnienia i niskie płace. Dotyczy to również najlepszych jednostek posiadających kategorię A.**

4) Niedofinansowanie działalności statutowej ogranicza, a nawet uniemożliwia ubieganie się o środki unijne w programie Horyzont.

5) **Brak odpowiednich środków budżetowych na naukę zagraża finansowaniu kosztów eksploatacyjnych obiektów zbudowanych w ubiegłych latach ze środków unijnych.** Obiekty te w wielu przypadkach mogą być niedostatecznie wykorzystane, a ich utrzymanie rujnujące dla poszczególnych instytutów, czy innych jednostek naukowych.

6) Bardzo niskie nakłady publiczne na Naukę zniechęcają też prywatnych inwestorów w tym zakresie. **Za próg finansowania nauki z funduszy publicznych zachęcający sektor prywatny do inwestycji w badania naukowe uznaje się 1% PKB.** Jesteśmy bardzo daleko od tego progu.

Tzw. „pchnięcie rozwojowe”, wyjście z pułapki średniego dochodu, poprawa innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki będzie w tej sytuacji niemożliwa!

Konieczny natychmiastowy skok finansowania budżetowego Nauki.

W każdym z lat 2016-2020 powinien nastąpić wzrost co najmniej o 0,15% PKB tak, by w 2020 r. osiągnąć około 1 % PKB przeznaczanego z budżetu państwa na naukę.

Wymaga to systematycznego wzrostu nakładów budżetowych na Naukę w latach 2016–2020 o co najmniej 2 mld zł rocznie, by w 2020 r. osiągnąć poziom ok. 15 mld zł.

13 mld (2017-2020)

Stanowiąc to będzie **ok. 0,7% PKB**, przy deklarowanej przez Unię Europejską intencji poziomu co najmniej **2% PKB** ze wszystkich źródeł.

Premier Mateusz Morawiecki zapowiada 1,6 % PKB w 2020 r.